

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет іноземних мов
Кафедра французької філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійні програми

«Англійська мова і література та друга іноземна мова»

«Німецька мова і література, англійська мова»

«Французька мова і література, англійська мова»

за спеціальністю 035 Філологія

спеціалізації 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша –
англійська

035.043 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша - німецька

035.055 Романські мови та літератури (переклад включно),
перша - французька

галузі знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «27» серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Зарубіжна література кінця 19 – початку 20 ст
Викладач (-і)	канд. філол. наук, професор Яцків Наталія Яремівна
Контактний телефон викладача	(0342) 59-61-44
Е-mail викладача	nataliia.yatskiv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Понеділок 15.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є західноєвропейський літературний процес кінця ХІХ – початку ХХ ст. з його характерними жанрово-стильовими рисами та ідейно-проблемними тенденціями; розглядається мистецький доробок видатних письменників епохи. Увагу зосереджено на специфіці національних та індивідуально-авторських парадигм у координатах таких літературних явищ, як «ранній модернізм», «натуралізм», «імпресіонізм», «неоромантизм», «символізм», «естетизм». Літературні явища вивчаються у світлі генетико-контактних зв'язків і типологічних сходжень, зокрема естетика та поезика раннього модернізму актуалізується у площині протиставлення з художніми явищами реалізму. Взято до уваги міжлітературні контакти митців, як одна із форм комунікації розглядається переклад. Курс спрямований на розвиток здатності студентів самостійно набувати та удосконалювати знання та вміння через пошук, читання, реферування художніх текстів і науково-теоретичної літератури.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою вивчення навчальної дисципліни є забезпечити студентів знаннями літературного процесу кінця ХІХ – початку ХХ ст., основних соціокультурних та естетичних особливостей доби у розмаїтті напрямів, течій, шкіл та постатей, взаємодії конкретно-історичних та загальнолюдських значень.</p> <p>Основними цілями вивчення дисципліни є дати уявлення про перебіг літературного процесу кінця ХІХ – початку ХХ ст., ознайомити з традиціями та новаторством у художніх формах та проблематиці; представити особливості літературних напрямів, течій, стилів, їх художню цінність та загальнолюдське значення у координатах таких літературних явищ, як «ранній модернізм», «натуралізм», «імпресіонізм», «неоромантизм», «символізм», «естетизм»; визначити спільні та самобутні риси літературного розвитку в контексті національних та індивідуально-авторських парадигм, осмислювати їх художню своєрідність, особливості стилю; розвивати естетичне та евристичне мислення, творчі навички та професійні здібності.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>	

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Фахові компетентності:

ФК 5 Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до ХХІ століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

ФК 7 Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК 10 Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

Результати навчання:

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 13 Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).

ПРН 15 Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 17 Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20

семінарські заняття / практичні / лабораторні		10		
самостійна робота		60		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова / вибіркова	
IV	035 Філологія	II	О	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	заняття	сам. роб.
Тема №1. Вступ. Період кінця XIX – початку XX століття як культурно-історична епоха. Основні тенденції розвитку зарубіжної літератури к. 19 -поч. 20 ст. Естетичні та філософські пошуки. Літературні школи, течії та напрями. Реалістична традиція та модерністське новаторство: основні відмінні риси.		2		10
Тема №2. Символізм як літературно-мистецький напрям к. 19 - поч. 20 ст. Філософська та теоретична основа виникнення символізму. Поняття про символ як основний засіб поетичного самовираження, його потрактування французькими символістами: спонтанність з'яви, непроясненість і багатозначність, сугестія смислів і простір для відгадування. Загальні риси символізму. Естетичне новаторство поезії П. Верлена, А. Рембо, С. Малларме, Г. Аполлінера.		2		10
Тема №3. Проблема імпресіонізму, його наукове підґрунтя. Імпресіонізм у живописі та музиці, синтез різних видів мистецтва у літературі. Риси імпресіонізму як мистецтва вражень: еклектичність, релятивізм, міметичність, множинність інтонаційних першовитоків, чуттєві враження, стан напівсну, напівмрії, капризи творчої уяви, дисгармонійність, камерність, нерівномірність композиції, фрагментарність. Вплив імпресіонізму на структуру та хронотоп творів, його вияв у творчості основних представників та поєднання імпресіоністичних прийомів з поетикальними засобами інших модерних та реалістичних течій та напрямів.		2		5
Тема №4. Натуралізм як літературна течія кін. 19 – поч. 20 ст. Передумови виникнення натуралізму, вплив філософської теорії позитивізму Основні положення напрямку (точний опис фактів “кусків життя”, трактування людини як біологічної особи, що залежить від фізіологічних законів, безпристрасність, фотографічність). Роль Е. Золя в утвердженні натуралізму.		2	2	5
Тема №5. Розвиток реалізму у французькій літературі к. 19– поч. 20 ст. Оновлення напрямку, проникнення новаторських тенденцій у реалістичну літературу (П. Бурже “Учень”, А. Доде “Тартарен із Тараскона”, “Джек”, Ж. Ренар “Природничі історії”, брати Гонкури “Щоденник”, Ж. Верн та ін.). Гі де Мопассан (1850-1893) як представник французької літератури к. 19 ст. Естетичні погляди, етапи творчості, еволюція (натуралістичні тенденції, реалістична манера, використання імпресіоністичних прийомів). Філософсько-естетичні основи творчості А.Франса, жанрові особливості та композиція роману «Острів пінгвінів». Формування філософсько-естетичних поглядів Р. Роллана (1866-1944) у контексті розвитку французької літератури кінця 19–		2	2	5

початку 20 ст. Тематика, проблематики та художні особливості повісті Р. Роллана “Кола Брюньон”, роману «Жан Крістоф».			
Тема №6. Своєрідність літературного процесу Англії кін. 19-поч. 20 ст. Зародження модерністського руху. Філософські принципи та естетичні ідеали. Прерафаелітського братства (Х. Росетті, Г. Росетті, Джон Рескін). Розвиток символістської поезії (А.Саймонд, О.Бердлі, В.Пейтер, Е.Доусон). Риси естетизму та неоромантизму в англійській літературі к.19– поч.20 ст. Естетично-філософська та моральна проблематика казок О.Уайльда. Дві тенденції англійського неоромантизму: авантюрний, екзотичний роман Р. Л. Стівенсона й Дж.Конрада; детективний, фантастичний роман «літератури дії» у творчості А. Конан-Дойля, Р. Кіплінга та Г.Уелса.	2	2	5
Тема №7. Основні тенденції розвитку драматургії кінця 19 – поч. 20 ст. Зародження “ нової драми”, поєднання різних видів конфліктів, зміна проблематики та тематики, новий підхід до зображення людини, зміщення акцентів (людина не як соціальний тип, а як “духовний симптом”, “індивідуальність”), поглиблення психологізму, використання новаторських засобів (підтекст, символіка, паузи). Норвезький письменник Генріх Ібсен (1828-1906) –творець “ нової драми”. Еволюція творчості Ібсена: національно-романтична драма, реалістична соціально-критична драма, символістська драма.	2	2	5
Тема №8. Символізм у драматургії та драма-ідей. М. Метерлінк (1862-1949) – теоретик і практик символістської драми. Основні положення теоретичних праць Метерлінка. Філософський трактат “Трагізм повсякденного життя” як маніфест символістської драми. Розвиток драматургії в Англії. Творчість Б. Шоу (1856-1950) у контексті розвитку англійської драматургії кін.19- поч. 20 ст. Естетичні погляди (“Квінтесенція ібсенізму”).Еволюція творчості Шоу (“П’єси неприємні”, “П’єси приємні”, “П’єси для пуритан”). Тематика та проблематика комедії Б. Шоу “Пігмаліон”	2		5
Тема №9. Національна своєрідність та суспільноісторичні фактори розвитку німецької культури к. 19 – поч. 20 ст. Розвиток німецької філософії та її вплив на зародження модерних напрямів у літературі (А. Шопенгауер, Ф. Ніцше), синтез мистецтв у творчості Р.Вагнера. Модерністські тенденції у німецькій літературі: символізм (Гуго фон Гофмансталь, С. Георге, синтетичність поезії Р.М.Рільке) Особливості світоглядно-естетичних поглядів Т. Манна (1875-1955) (реалізм та модернізм). Пошуки естетичного кредо, співвідношення мистецтва та буття у ранній творчості письменника. Проблема мистецтва та митця у новелі “Смерть у Венеції.” Жанрова та стильова своєрідність.	2		5
Тема №10. Національні особливості розвитку американської літератури к.19 – поч. 20 ст. Вплив «американської мрії» на тематику та проблематику творчості Дж.Лондона, проблема мистецтва та митця у романі «Мартін Іден». Конфлікт «американського» та «європейського» та новаторський характер прози Г.Джеймса.»	2	2	5
ЗАГ.:	20	10	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			

<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p>	<p>Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p>Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів і є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкове тестування, самостійну роботу та бали, отримані під час заліку. Допуск до іспиту передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів). Студент, який не набрав 25 балів, до іспиту за відомістю №1 не допускається. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується повторним правом отримати допуск на складання іспиту за відомістю №2 на консультаціях викладача (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних завдань).</p>
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Передбачено одне письмове підсумкове тестування на платформі d-learn.pnu.edu.ua, яке охоплює від 30 до 50 завдань (максимальна кількість балів – 10).</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>Знання здобувача вищої освіти оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:</p> <p>«відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;</p> <p>«добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>«задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p>«незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p> <p>Максимальна оцінка балів за практичні заняття 25 балів. Окремо оцінюється написання контрольної роботи (5 балів) і самостійна робота (15 балів).</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується активність студента під час семінарських занять; присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски занять без поважних причин, а також результати відпрацювання пропущених з поважних причин занять. При виставленні допуску до іспиту (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин (35 балів), бали підсумкового тестування на платформі dlearn.pnu.edu.ua (10 балів) та бали, отримані за опрацювання навчального матеріалу під час самостійної роботи студента (5 балів), що контролюється протягом тижня контролю самостійної роботи (КСР)</p>

Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – іспит. Форма здачі – комбінована. Максимальна кількість балів за іспит – 100 балів. Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №1, користується правом перескладання іспиту за відомістю №2.
7. Політика навчальної дисципліни	
Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності.	
<p><u>Академічна доброчесність:</u> Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Процедури забезпечення дотримання академічної доброчесності.</p>	
<p><u>Відвідування занять:</u> При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача.</p>	
<p><u>Навчання за індивідуальним графіком:</u> Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.</p>	
<p><u>Перезарахування освітніх компонент:</u> Процедуру перезарахування унормовано Положенням про порядок визнання результатів навчання та ліквідації академічної різниці та Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника</p>	
<p><u>Неформальна освіта:</u> Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, UdeMy, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.</p>	
<p><u>Повторне вивчення дисципліни:</u> Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу.</p>	
<p>Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті https://d-learn.pnu.edu.ua</p>	
8. Рекомендована література	

Основна:

1. Давиденко Г.Й., Чайка О.М. Історія зарубіжної літератури XIX – поч. XX ст. К.: ЦУЛ, 2007. 400 с.
2. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2-х т. Тернопіль, 2005.
3. Зарубіжна література межі XIX-XX та XX століття: підручник / Авторський склад: Криворучко С.К., Бондарук Л.В., Висоцька Н.О., Гармаш Л.В., Ісаєва Н.С., Кеба О.В., Назарець В.М., Радчук О.В., Черкашина Т.Ю., Шостак О.Г., Воробей О.С., Гольтер І.М., Івлева Ю.О., Козлова А.Г., Кушнір І.Б., Лепьохін Є.О., Пічугіна Т.Є., Польщак А.Л., Фінчук Г.В., Шапарєва Н.О.; за заг. ред. С.К. Криворучко. -Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2023. - 1357 с.
http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7540/Zarub.Lit_Pidruch_nyk-2023_Keba.pdf?sequence=1&isAllowed=y
4. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т. 1 / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 608 с. URL:
https://chtyvo.org.ua/authors/Kovaliv_Yurii/Literaturoznavcha_entsyklopediia_U_dvokh_tomakh_T_1/
5. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т. 2 / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 624 с. URL:
https://chtyvo.org.ua/authors/Kovaliv_Yurii/Literaturoznavcha_entsyklopediia_U_dvokh_tomakh_T_2/
6. Наливайко Д.С. Горизонти і міражі французької поезії кінця XIX – початку XX століття // Всесвіт. 1999. № 3. С.95-105
7. Наливайко Д.С. Панорама французької поезії від Аполлінера до Превєра // Вікно в світ. 2000. № 1. С.113-129
8. Наливайко Д.С. Бодлер, Верлен, Рембо, Малларме: французький символізм як зміна метамови європейської поезії // Зарубіжна література. 2002. № 5. С. 6-7
9. Ніколенко О.М. Основні тенденції розвитку драматургії кінця 19 – початку 20 ст. // Зарубіжна література в навчальних закладах. 1999. № 11.
10. Ніколенко О.М. Поезія французького символізму. Харків, 2003, 142 с.
11. Усі зарубіжні письменники /Упоряд. О. Д. Міхільов. Донецьк: СПД ФО Сердюк В.І., 2005.
12. Яцків Н.Я. Історія французької літератури (від Середньовіччя до початку XX століття): навчальний посібник. – Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2015. 218 с.
13. Літератури світу: поетика, ментальність і духовність: збірник наукових праць. Вип. 2 / гол. ред. проф. А. Козлов. – Кривий Ріг : ДВНЗ "Криворізький нац. ун-т", 2013. 220 с.
14. Ушневич С. Літературна казка Німеччини та Австрії: посібник / Соломія Ушневич, О. Деркачова. Брустурів : Дискурсус, 2013. 216 с.

Викладач

Н.Я.Яцків